

Saponaria officinalis, (Læge Sæbeurt).

Det tydsk Landoeconomist Skrivt fandt jeg Efterretning om, at Roden af en Saponaria ægyptiaca var tjenlig til Vaskning af den spanske Uld, og da een af Aarsagerne, hvorfor vor gode spanske Uld ikke finder heldig Udsættning til Udlandet, er, at den er ureen, eller i det mindste ikke saa reen, som den tydske, navnlig den sakske, saa var denne Efterretning mig særdeles velkommen. — Jeg gjorde strax Forsøg paa at faae Roden af denne Saponaria fra et Apothek i Kiøbenhavn, men da man ikke havde denne sendte man mig Roden af Saponaria officinalis.

Denne Rod knuste jeg, og oversøste den med kogende Vand, hvilket snart, som Sæbevand viste sig faldet mellem Fingrene. Efter nogen Tids Forsøg dnyppede jeg nogle Totter spansk Uld deri, lod dem fuldkommen gjennemblødes og skyllede dem dernæst i koldt Vand. Til min Fornøielse saae jeg denne Uld, at blive fuldkommen reen.

Jeg ønskede nu at gjøre et Forsøg, meer i det store og efter at jeg ved Hr. Professor Hornemans Godhed havde lært at kjende Planten, som voxer vild hos os, samlede jeg omtrent $\frac{1}{2}$ Pd. Rod, som jeg behandlede, som allerede anført og hvorpaa blev slaaet en Spand fuld af kogende Vand. Jeg lod dette henstaae til den følgende Dag og tog da et af mine mest finnyldede Faar,

som jeg satte i et Kar, og overrøste med Vaskvand. Snavset løsnedes strax fra Ulden, og da Faarets Pels var fuldkommen gjennemblødt, bragtes det ud i Naen, hvor jeg holdt det saalænge, indtil Vandet, naar jeg trykkede Ulden mellem mine Hænder, kom aldeles reent derfra. Faaret bragtes paa et reent Sted, og da Ulden var tør, viste den sig fuldkommen hvid, og havde snarere Udseende af Bomuld, end af Uld.

Senere spurgte jeg mig selv, om Toppen af Saponaria ikke ligeledes vaskede og til min Fornøielse fandt jeg ogsaa dette, ved et Forsøg med nogle Uldtrotter, bekræftet.

Denne Sag fortjener sikkerlig deres Opmærksomhed, som ere stinuldede Faareflokke; thi ved denne Plantes Hjælp, sættes vi istand til, at levere et fuldkommen reent Produkt, der maae kunne bane sig Veien til fremmede Markeder. Behageligt er det mig, at kunne tilføie, at det Faar, som saaledes vaskedes aldeles intet leed derved; ogsaa dets Lam trivedes fuldkommen vel.

Man kunde maaske formene, at det var bedre at vask Ulden efterat den var afflippen; men saa rigtigt dette end under visse Forhold kan være — Det Kongelige Skæferies Uld er med fuldkommen Held i nogle Aar vasket af Hr. Inspektør Nielsen — formener jeg dog, at Pelsvasken i Almindelighed og især under nærværende Handelsforhold, fornemmelig fordi Engländerne bestemt

erklære sig for den paa Kroppen vaskede Uld, bær gives Fortrinet, og derfor er det vigtigt at vide, at Faarene uden at tage Skade paa deres Sundhed — for saavidt dette kan antages som vist efter eet Forsøg — kan saale at vaskes i denne Erbeurts Vand.

- For dem, der ikke eie Hr. Prof. Hornemanns Skrivt og dog ville søge denne Plante, tilføies efterstaaende Beskrivelse uddragen deraf.

"Koden er lang, krybende. Stængelen opret, rank, leddet, knudret ved Leddene, glat, trind, bladet, i Enden modsat grenet, i til $1\frac{1}{2}$ Fod høi. Bladene modsatte, ved Grunden sammengroede, heelrandede, trenærvede, glatte, spidse. Blomsterne sidde i en mangeblomstret Top i Enden af Stænglerne og de korte Grene. Bladene ved Blomsterne lancetformige. Kronbladene rødagtig hvide, lidt udrandede, med kronet Svælg og lange hule Negle, hvori Støvtraadene indsluttes. Gleeraarty. Blomstrer i Juli og August."

"Den findes hist og her ved Byer i god Muld, jord; s. Ex. ved Lyngbye (Springforbie), Ruderød, dal, Arlose, Antvorskov, Qvistemark, Bømmelstoft, i Egen ved Odense, Rønninge og Uggeretev."

"Man har den i haver som Zurplante, hvort der og findes en søldt Afart."

Hos mig beplantes til Kornæret et Stykke Jord dermed, og med Kornøielse overlader jeg Enhver der henbender sig til mig derom, en Plante, at de, der ikke efter Beskrivelsen kunne søge den, kunne lære at kjende den.

Strandmøllen, 1 Octbr. 1819.

Udgiveren.
